

SOCIĀLO DARBINIEKU VASARAS SKOLA 2022

Biedrība "Centrs MARTA"

Biedrības vadītāja

Iluta Lāce iluta@marta.lv

Speciālistu komandas vadītāja

Irina Mazurika irina@marta.lv

www.marta.lv,

centrs@marta.lv

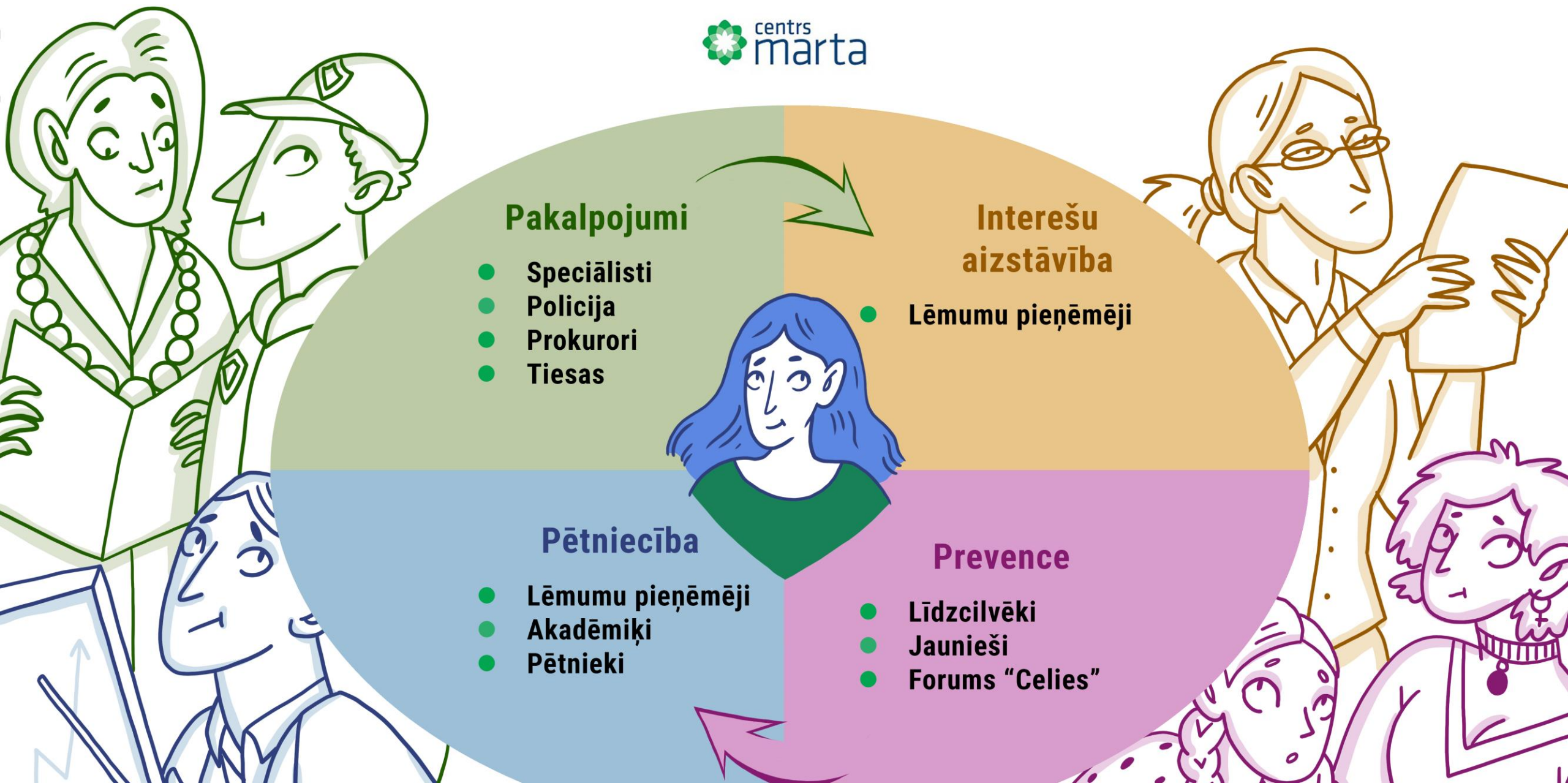
67378539

- Biedrība Centrs MARTA pastāv no **2000.**gada
- Caur individuālām problēmām uz sistēmiskām izmaiņām
- No 2006.gada valsts programma CT cietušo rehabilitācijai
- No 2015.gada valsts programma vardarbībā cietušo rehabilitācijai

Kā darbojas “Centrs MARTA”

Anonīmais dzīvoklis

Sociālais darbinieks

*Cits
speciālists*

Centrs MARTA

**Cietušo sociālā
rehabilitācija**

Sociālais
rehabilitētājs

Psihologs

Jurists

CENTRA MARTA DARBS MAKRO LĪMENĪ – interesešu aizstāvība

- Panāktas izmaiņas likumdošanā (2020.):
 - netiek sodītas seksuālajā ekspluatācijā iesaistītās personas
 - Kompensācija cietušajiem netiek ņemta vērā pabalstu aprēķinā
- Sabiedrības informētība un uzskatu izmaiņas
- Iesaistīšanās jauno pakalpojumu izstrādē

DARBS AR JAUNIEŠIEM

- Jauniešu grupu metode
- Jauniešu līderu apmācības

**How is
GENDER
constructed?**

Vīriešiem, kas
piekrīt
stereotipiskām
vīrišķības normām,
ir potenciāli 5 reizes
lielāka iespēja kļūt
par vardarbības
veicējiem.

Forums «Celies!»

- Vīriešu iesaiste dzimumu
līdztiesības veicināšana

Iepazīšanās

Man patīk savā darbā:	1.	2.	3.
Manā praksē ir bijuši cilvēku tirdzniecības upuri:	1.	2.	3.
Man ir šādas kompetences, kas palīdz manā darbā	1.	2.	3.
Vēlos savā darbā uzlabot šādas lietas, lai efektīvi palīdzētu cilvēku tirdzniecības/ vardarbības upuriem.	1.	2.	3.
No šīm trim dienām sagaidu:	1.	2.	3.

Kas ir cilvēku tirdzniecība?
Kā atpazīt cietušo?

Kā runāt ar cilvēku
tirdzniecībā cietušo?

ŠAJĀS 3 DIENĀS RUNĀSIM PAR...

Kāds dzimumam sakars ar
cilvēku tirdzniecību?

Kas jāiekļauj reh.plānā?

Kādas institūcijas
jāiesaista?

u.c.

1. UZDEVUMS:

Kā ir būt meitenei/ zēnam

1. Atcerieties sevi bērnībā, cik vien sen varat atcerēties!
2. Atcerieties situāciju, kur tikai par to, ka esat meitene/ zēns saņēmāt vai no aizrādījumu, norādi, vai komplimentu, tieši saistībā ar to, ka esat meitene vai puika! Pierakstiet šo situāciju!
3. Kā jūs jutāties šajā situācijā!

2.UZDEVUMS.

Cik lielā mērā jūs piekrītat
apgalvojumiem?

- 1 – pilnībā NEpiekrītu
- 2 – vairāk NEpiekrītu nekā piekrītu
- 3 – vairāk piekrītu nekā nepiekrītu
- 4 – pilnībā piekrītu

DZIMTE = kultūrspezifiska?

DABA

→ Gēni/ ģenētika

(dzimumhromosomas XX;XY; XXY u.c.)

→ Fizioloģija/anatomija

(hormoni, muskuļu masa, skeleta uzbūve)

→ Bioloģiskā ietekme

Bioloģiskais dzimums

(eng. sex)

vīrietis

sieviete

AUDZINĀŠANA

→ Vide

→ Sociālā ietekme

→ Kultūras ietekme

Dzimte – sociāli/kulturāli konstruēta

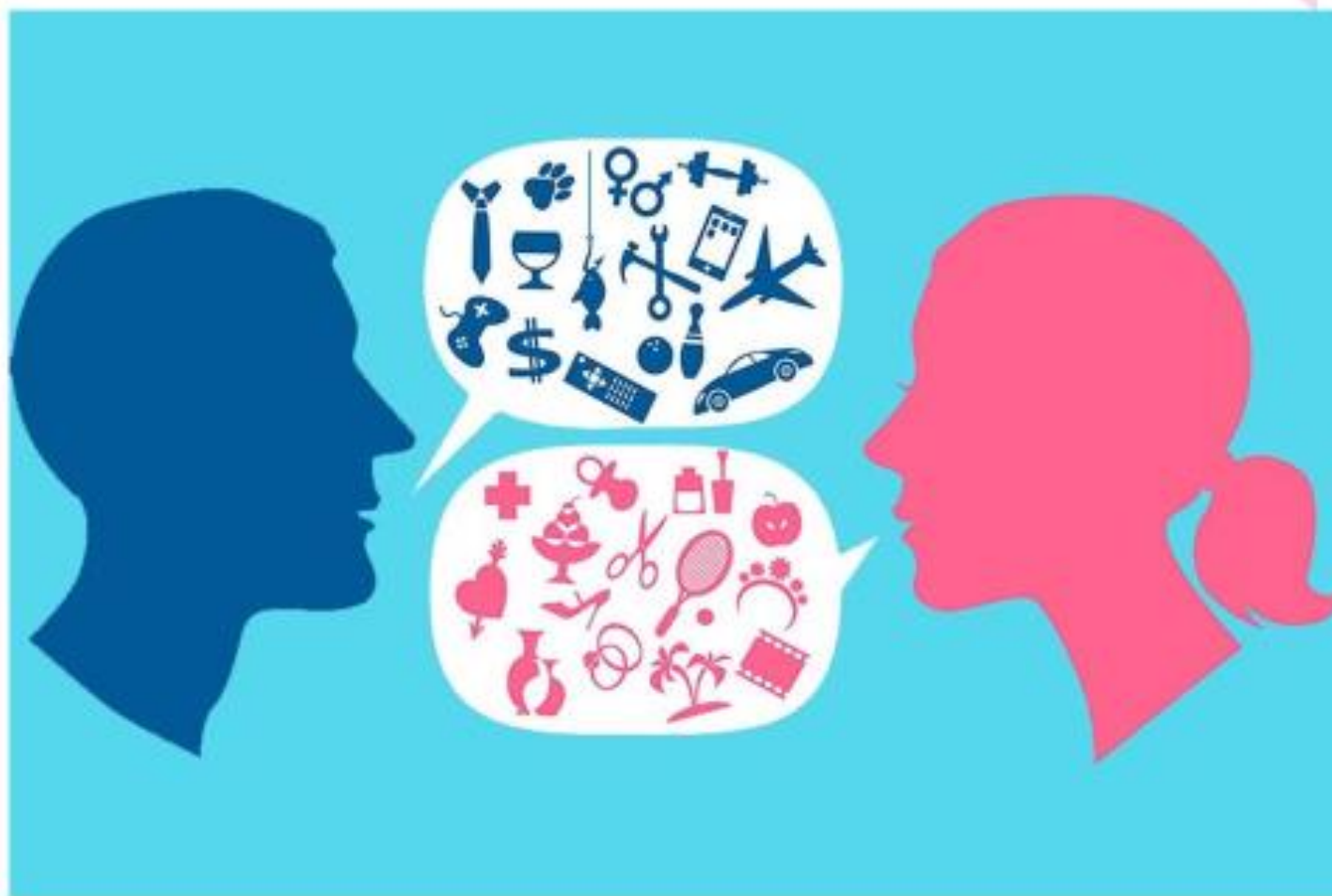
(eng. gender)

vīrišķīgs

sievišķīgs

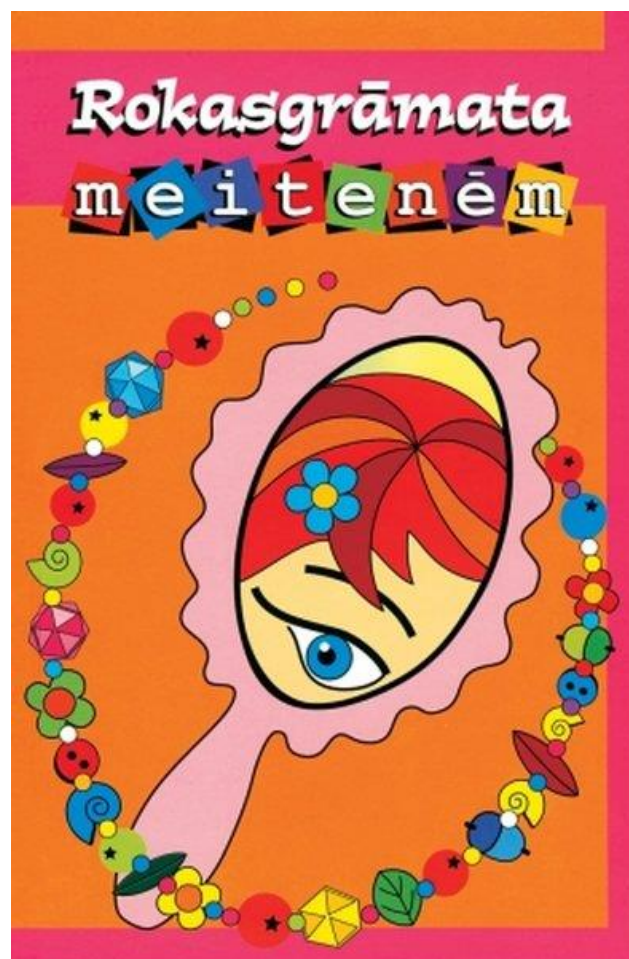
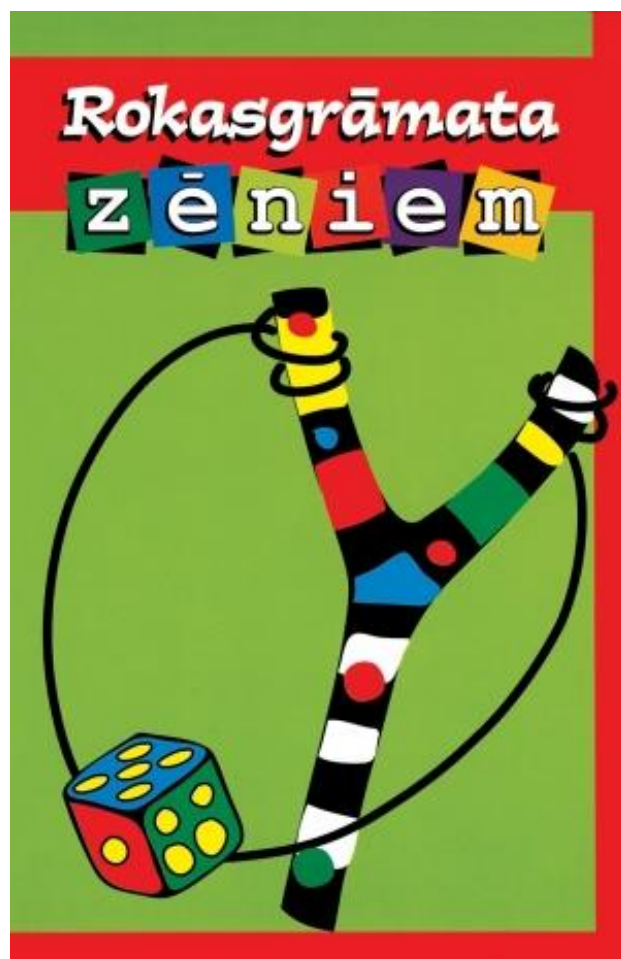

SOCIĀLĀ DZIMUMA KONSTRUĒŠANA

SOCIĀLĀ DZIMUMA KONSTRUĒŠANA

gudrība vai skaistums?

DARBA TIRGUS

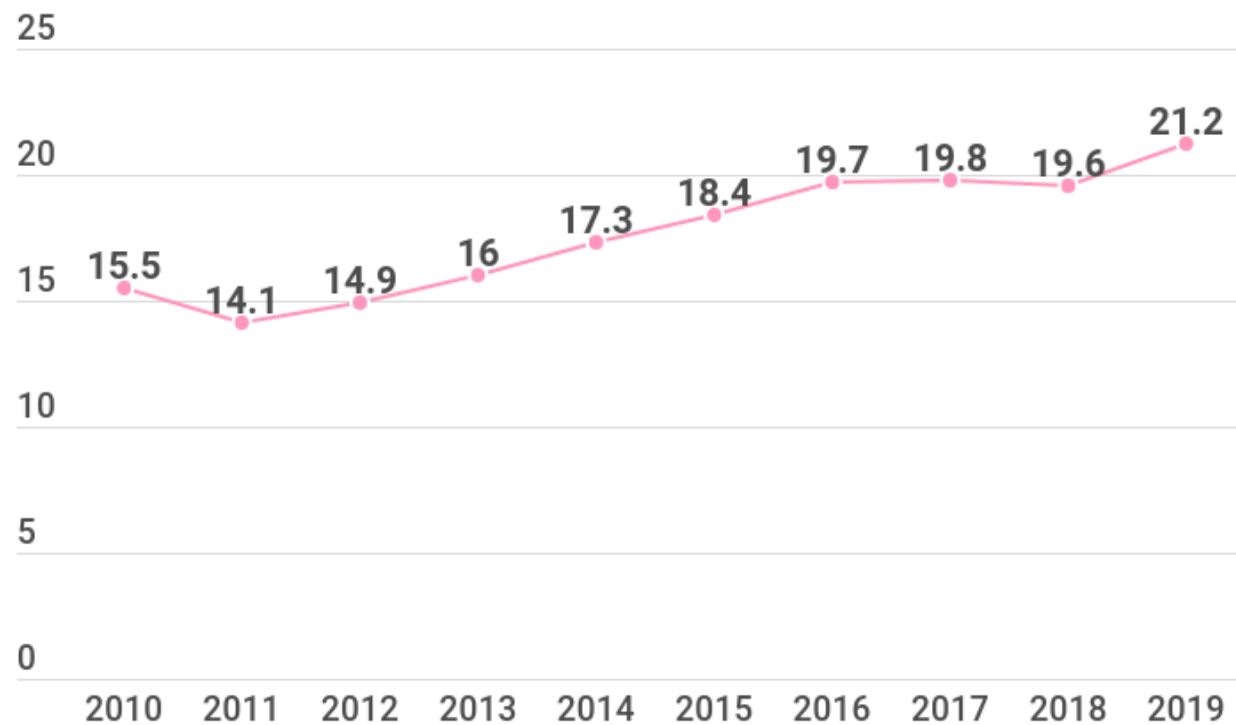
Vai tiešām sievietes Latvijā saņem mazāku atalgojumu nekā vīrieši?

#Sieviešudiena

Pēdējo gadu laikā sieviešu un vīriešu vidējās bruto darba samaksas stundā atšķirība pieaug.

2019. gadā vidēji katrs 1 eiro, ko nopelnīja vīrietis stundā, līdzvērtīgs 79 centiem, kurus nopelnīja sieviete.

Centrālā statistikas pārvalde,
2021

DARBA VIDE: Iekļaujoša, nediskriminējoša un dzimumlīdztiesīga?

PAŠIZAUGSMES IESPĒJAS VĪRIETIM UN SIEVIETEI

- <https://www.youtube.com/watch?v=vHP4gToQmJ8>

OBJEKTIFIKĀCIJA

Seksa pirkšanas sistēma

1. Prostitūcija = vardarbība

Prostitūcija ir:

vardarbība

noziegums, un tas ir sodāms

personas ekspluatācija, un to, tāpat kā vardzību, nav iespējams padarīt "mazliet labāku"

seksuālu darbību veikšana piespiedu kārtā

izvarošana, par kuru sievietē saņem atbildību

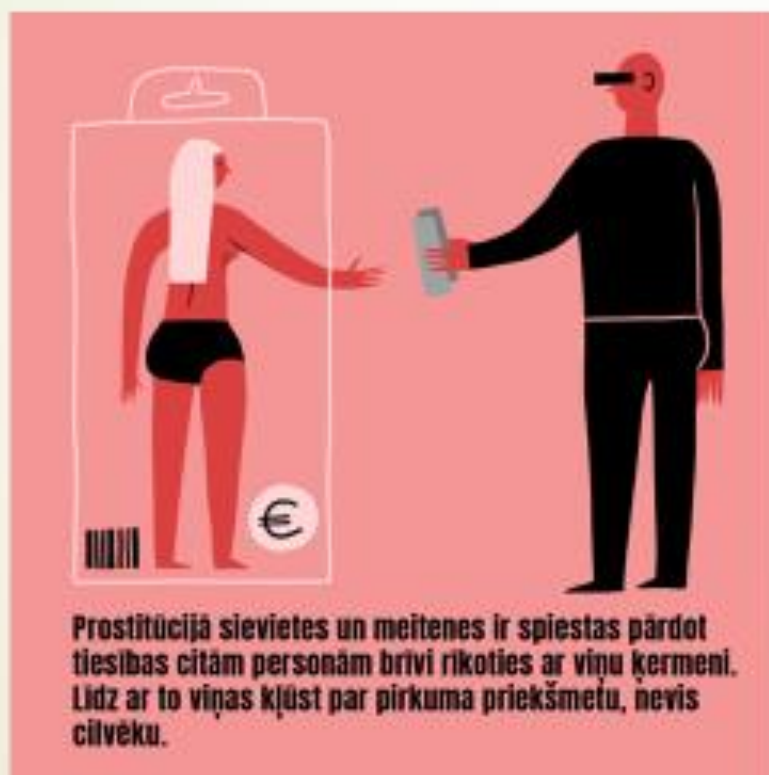
Akceptējot un pieņemot prostitūciju, sabiedrība kopumā normalizē seksuālo un fizisko vardarbību pret meitenēm un sievietēm.

- Ārste Judith Trinquart skaidro, "ciešot no negribēta seksuāla akta apmaiņā pret naudu cilvēks tiek reducēts līdz tam, ko mēs sauktu medicīnas pasaulē par kermena seksuālu "salaušanu un iekļušanu". Patiesībā, tas ir tas pats, kas izvarošana ar tādām pašām sekām kā izvarošanā, neatkarīgi no tā, vai tas skar bērnus, tinus, vai pieaugušos."
- Piekrišana un brīvā griba?
- «darba drošība»?

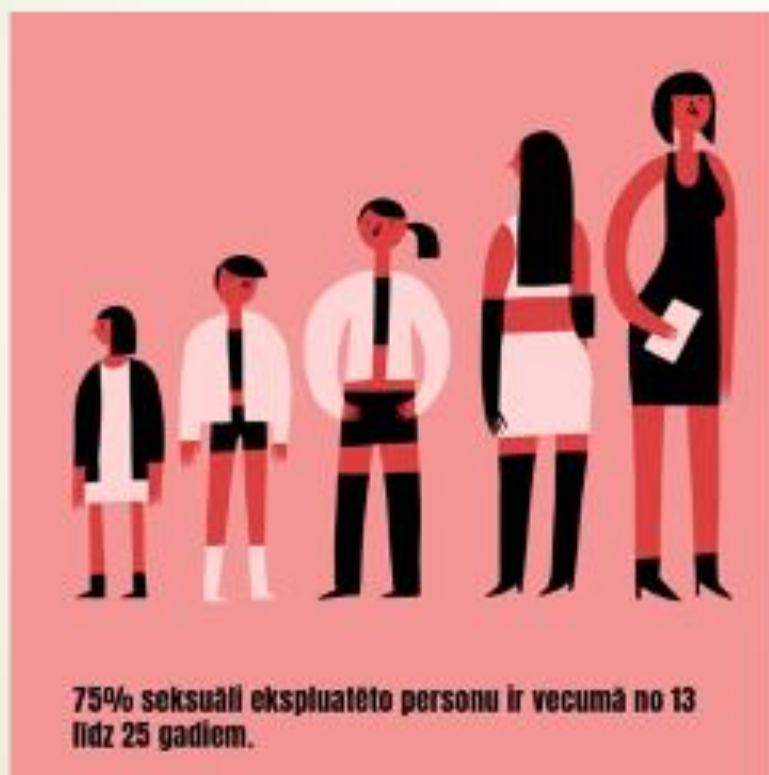
<https://www.fondationscelles.org/pdf/current-assessment-of-the-state-of-prostitution-2013.pdf>

1. Prostitūcija = vardarbība

- Objektifikācijas uzsvars, dehumanizācija = cilvēku padara neredzamu, cilvēks kļūst par objektu.
- Iespējama sasaiste ar pornogrāfiju – pornifikācijas ietekme.

1. Prostitūcija = vardarbība

- Pasaules dati: LV dati nav pieejami
- Pieejamie LV dati par noziedzību pret bērniem
- <https://www.fondationscelles.org/pdf/current-assessment-of-the-state-of-prostitution-2013.pdf>

1. Prostitūcija = vardarbība

- Kas notiek prostituēšanas laikā?
- Rietumeiropā vidēji 3,000 "pircēju" uz vienu prostituēto personu gadā. Cietušās sievietes ziņo, ka dienā tie varēja būt līdz pat 50 ķermeņiem.

1. Prostitūcija = vardarbība

- Naudas plūsma: Francijas pētījumi, Bulgāru piemērs
- Cilvēktirdzniecības ietvaros: IeM projekta partneru pētījumi no Bulgārijas – cik izmaksā Nigērijas un Bulgāru sievietes atvešana un prostituēšana = peļņas aprēķini

Piemērs: «seko naudai» detalizēti aprēķini

FIGURE 7. TYPES OF COSTS RELATED TO TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS FOR SEXUAL EXPLOITATION

Source: Authors' elaboration on data.

TABLE 9. COSTS AND PROFITS FROM A NIGERIAN VICTIM EXPLOITED AS A SEX WORKER IN ITALY

Type of costs	Costs/Profit
Travel from Nigeria to Italy (via Libya) – cost of transportation, tolls, passeur, juju ritual, ticket man, etc.)	€5,000
Travel in Italy (train)	€300
Supervisor of girls to/at "joints"	€40 x 26 days → €1,040 (per month) → €12,480 for 1 year
Renting of joints/extortion fees	€100 (per month) → €1,200 for 1 year
Housing (sharing apartment)	€300 per month → €3,600 for 1 year
Subsistence costs (meals, clothes, condoms, etc.)	€1,200 per month → €14,400 for 1 year
Overall costs 12 months:	€36,980
Total earnings	12 months x 26 days x 15 clients x €20 EUR → €93,600
Net profit (1 year):	€56,620

Source: Authors' elaboration based on data from Teneghi & Di Nicola (2010) and other country reports.

https://csd.bg/fileadmin/user_upload/publications_library/files/2018_12/FINOCA_2_WEB.pdf

1. Prostitūcija = vardarbība

- Pakļautība reālajiem draudiem, vardarbībai, slepkavībai
- Saikne ar bērnību

1. Prostitūcija = vardarbība

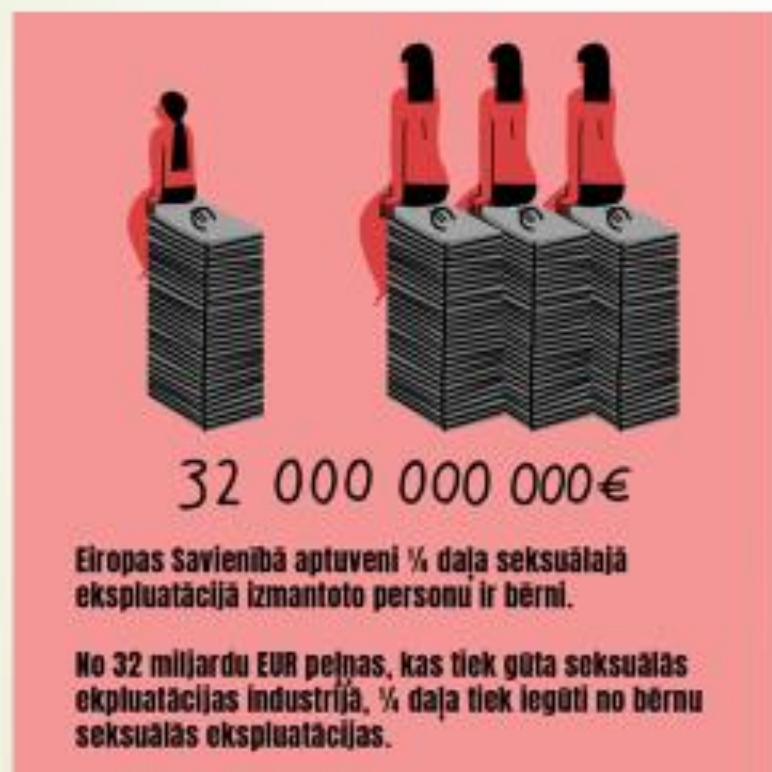
- Prostituēšana kā noziedzīgu nodarījumu izdarīšana
- Vai «darbs»? Kā ar «darba drošību»?

2. Bērni

- saikne ar bērnību
- Pieredzes ietekme
- LV dati par noziedzīgiem nodarījumiem pret bērniem
- Kas tiek «apmierināts»?

2. Bērni

- Informācija no cilvēktirdzniecības ziņojumiem
- Jāpievērš uzmanība % bērnu iesaistei
- 2018.gada rādītājos parādās arī 99M USD jeb ap 82M EUR peļņa. Precīzu datu nav, ILO, WB, EDSO u.c. Vadās no pieņēmumiem par organizētās noziedzības apjomu, izejot no naudas atmazgāšanas datiem utml.

2. Bērni

- iespējamā sasaiste ar pornogrāfiju

Lai iesaistītu bērnu vai pieaugušo
prostitūcijā, varmākas izmanto
dažādus paņēmienus

	V	I D E	→ KAS SALAUŽ PRETESTĪBU
P	A	V E D I N Ā Š A N A	
P I E	R	A D I N Ā Š A N A	→ PADARA MAZĀK JŪTĪGU
	M	A N I P U L Ā C I J A	
A U T O R I T	Ā	T E	
A T	K	A R Ī B A	→ EMOCIONĀLĀ → NO ALKOHOLA, NARKOTIKĀM
D R	A	U D I *	(VISMĀZĀK)
	S	P Ē L E S	

4. Kas ir pircējs?

- LV dati nav pieejami.
- Parasts «kaimiņš», jeb «the man next door».
- Visi aptaujātie vīrieši kā viens apgalvoja, ka vīrietim iešana pie prostitūtas ir tas pats, kas pusdienas ārpus mājas. Tāpēc taču sieva neizdzīs vīru, ja viņš paēdīs kafejnīcā, nevis ciefīsies līdz mājām. Tas nenozīmē, ka viņš apšaubā sievas gatavošanas spējas vai mājās kaut kas viņam negaršotu. Viņam vienkārši gribās ēst, un izsalkumu var remdēt arī ēdnīcā vai restorānā, negaidot vakaru. **Vīrietim tas nenozīmējot neko.**

<https://www.tvnet.lv/5463035/vins-maksa-par-seksu-vai-ir-pamats-uztraukumam>

4. Kas ir pircējs?

- Pircējs ir «parasts vīrietis», kurš neuztraucas par savu pirkuma objektu
- Vai vīrietis uztrauksies vairāk par savu automašīnu?

PĀRDOMAS/ATZIŅAS PĒC PIRMĀS DIENAS

Go to www.menti.com and use the code 7652 8907

Atziņa no šodienas

 Mentimeter

Informācijas pilna diena. Iedvesmojoši uz izaugsmi

Ļoti interesanti, daudz jaunu zināšanu. Paldies!

Nav tādu sieviešu vai vīriešu darbu.

Skumja tēma, kurai es neredzu globālu risinājumu. Vēlos, lai pasaule ir vesela....

"Sliktas meitenes nēsā melnas zeķubikses." Bet kopumā paldies par raitu stāstījumu.

Laiks ir fantastisks, lai iepazītos ar kolēģiem un nostiprināt savas zināšanas

Viss nav tik vienkārši! Upuri var būt arī dzimumi

Ļoti izsmieļoša informācija

Prostitūcija ir vardarbība un tā nav norma vai katra brīva izvēle - tā ir sabiedrības bezatbildības sekas!

Tu esi un uelma gribēnāties

Interesanta diena, labi lektori.

Mani ir ļoti interesējis...

levainojamības faktors cilvēku tirdzniecības
gadījumu risināšanas procesā

PROSTITŪCIJA VAI CILVĒKU TIRDZNIECĪBA?

A: 15 g.v., nodarbojas ar ielu prostitūciju; ir persona, kas viņu izmitina, pabaro, tomēr iekasē lielāko daļu no prostitūcijā gūtajiem ienākumiem

B: 17 g.v., nodarbojas ar ielu prostitūciju, nav sutenera

C: 17 g.v., nodarbojas ar ielu prostitūciju, ir suteners jeb persona, kas meiteni pasargā no sliktiem/agresīviem klientiem, par ko iekasē 50% no prostitūcijā gūtajiem ienākumiem

D: 18 g.v., nodarbojas ar ielu prostitūciju, ir suteners, kas nodrošina apsardzi, par ko ietur 50% no gūtajiem ienākumiem

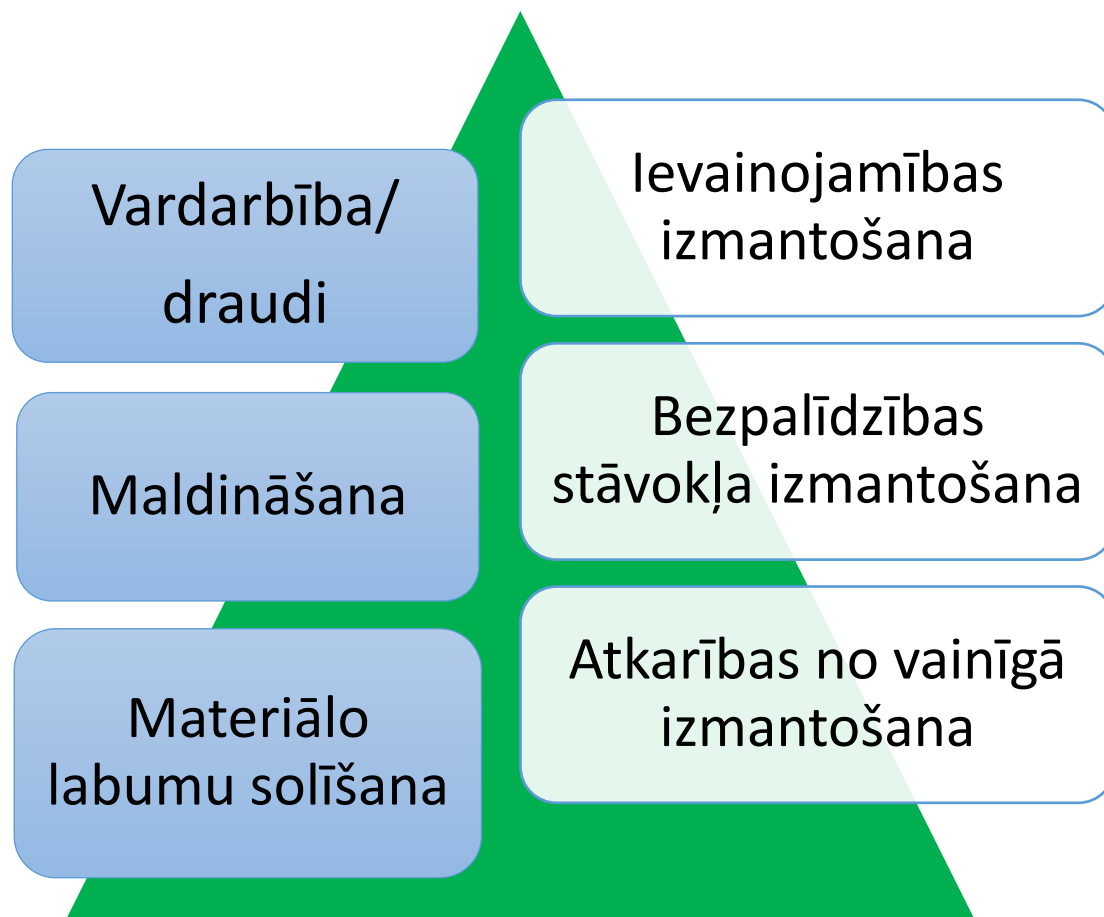
E: 21 g.v. nodarbojas ar ielu prostitūciju; nav sutenera

F: 23 g.v. nodarbojas ar prostitūciju dzīvoklī, ir dzīvesbiedrs, kas neiebilst pret viņas nodarbošanos; prostitūcijā gūtie ienākumi tiek izlietoti abu dzīvošanai, dzīvesvietas uzturēšanai un ikdienas tēriņiem

G: 24 g.v., devusies strādāt uz Vāciju; ierodoties galamērķī, personai tiek atņemti identifikācijas dokumenti, viņa tiek ieslēgta bordelī, jāsnie dz seksuāli pakalpojumi bordeļa klientiem, jāstrādā vairāk stundu nekā sākotnēji bija paredzēts, viņa tiek pastāvīgi kontrolēta, ārpus darba vietas var pārvietoties tikai darba devēja apsargu uzraudzībā

H: 26 g.v. devusies strādāt uz Vāciju; galamērķī bordelī viss notiek, kā sākotnēji bija vienošanās, tiek maksāta iepriekš norunātā alga, personas identifikācijas dokumenti tiek atstāti personai, ārpus darba laika viņa var brīvi doties uz veikalu un pastaigā pa pilsētu, ir mutiski dota atļauja doties mājās, ja pati tā vēlas

Līdzekļi, lai pakļautu personu ekspluatācijai

Ievainojamība – (..) tiek izmantoti apstākļi, kad **personai** nav citas reālas vai pieņemamas **izvēles**, kā vien pakļauties ekspluatācijai. (KL 154.2 p. 2.d.)

PSIHOLOĢISKĀ

- ✓ Bērnības pieredze (*seksuāla ekspluatācija, vardarbība*)
- ✓ Psiholoģiskas traumas
- ✓ Pēkšņa krīze, sāpīgi zaudējumi
- ✓ Ambīcijas, vēlme sasniegt vairāk, pierādīt sevi

EKONOMISKĀ

- ✓ Bezdarbs, nabadzība, īpaši ilgtermiņā (bads, aukstums, slikti dzīves apstākļi)
- ✓ Vecāku bezdarbs un zemas algas

KULTURĀLĀ/SOCIĀLĀ

- ✓ Ģimenes apstākļi (disfunkcionālas ģimenes)
- ✓ Ģimenes locekļu, draugu ietekme (ja viņi ir iesaistīti prostitūcijā vai to atbalsta)
- ✓ Trūkst atbalsta no radiem, draugiem vai citiem cilvēkiem, sociālā atstumtība
- ✓ Neatbilstošas sociālās prasmes, maz un vāji sociālie kontakti
- ✓ Atkarības
- ✓ Agri pamestas vecāku mājas, agra grūtniecība

Bezpalīdzības stāvoklis

- Persona sava fiziskā vai psihiskā stāvokļa dēļ nav varējusi saprast pret viņu vērsto darbību raksturu un nozīmi vai tam pretoties
- Piemēram, vecuma, veselības stāvokļa, izmainītā apziņas stāvokļa dēļ

Atkarība no cilvēku tirgotāja

- ģimenes, radniecības, darba attiecības;
 - materiālā atkarība, parādsaistības, persona atradās cilvēku tirgotāja apgādībā vai saņēma būtisku materiālu palīdzību;
 - psiholoģiska vai emocionāla atkarība no cilvēku tirgotājiem
-
- **Kāpēc neaiziet?**
 - Emocionālā piesaiste, Stokholmas sindroms, «laika rāmis» u.c.

UZDEVUMS

Kas personas dzīvesstāstā norāda uz ievainojamību, bezpalīdzības stāvokli, atkarību no vainīgā?

Nr.1

Sieviete 3.grūtniecības mēnesī, viņas dzīvesbiedrs pēkšņi zaudēja darbu. Pēc neilga laika dzīvesbiedrs saņēma darba piedāvājumu Vācijā. Ņemot vērā, ka sievietei Latvijā nebija neviens cits izņemot dzīvesbiedru, jo ar vecākiem nerunāja, viņu vardarbīgās uzvedības dēļ, abi nolēma kopā doties uz Vāciju. Ierodoties viņi saprata, ka Vācijā solītais darbs nav. Abi izlēma palikt ārzemēs, jo atbraucot tika samaksāts par dzīvesvietas īri uz trīs mēnešiem. Dzīvesbiedram neizdevās sameklēt darbu un, pielietojot draudus, viņš lika sievietei nodarboties ar prostitūciju īrētajā dzīvesvietā.

Nr.2

Uzbekistānas pilsonim dzimtenē izveidojās parāds saistībā ar azartspēlēm, parāda piedzinējs piedāvāja braukt strādāt uz Latviju, lai segtu parādu. Ierodoties Latvijā, viņam tika atņemta pase, liegts kontaktēties ar ģimeni un bija jāveic 12 stundu darbs būvniecībā par kuru vairāku mēnešu garumā netika samaksāta alga, kā arī parāds netika dzēsts.

Nr.3

Persona ar garīga rakstura traucējumiem, nepabeigtu pamata izglītību un ilgstoši bez darba, atrada darba sludinājumu apkopējas vakancei Kiprā. Telefonsarunā ar darba devēju tika pārrunāti darba uzdevumi un pēc nedēļas jau bija jādodas ceļā. Lidostā darba devējs palūdz papildus aizvest bagāžu priekš kolēģes. Ierodoties Kiprā, drošības pārbaudē tika konstatēts, ka somā atrodas narkotiskās vielas

Cilvēku tirdzniecības cietušā profils

- Zema sociālā funkcionēšana (naivums, iemācīta bezpalīdzība, nekritiska domāšana...)
- Garīga rakstura traucējumi
- Zems izglītības līmenis, nav iegūta profesija
- Disfunkcionāla ģimene (pārmantots ģimenes modelis)
- Slikti dzīves apstākļi, nabadzība
- Iepriekšēja vardarbības pieredze (veicina toleranci pret vardarbību)
- Augšana ārpus ģimenes aprūpē (krīzes centri, bērnu nami, aprūpes centri)

Kā runāt ar CT cietušo?

- Jāprot vienkāršiem vārdiem paskaidrot, kas ir CT un ekspluatācijas formas
- Sensitīvi, empātiski, nenosodoši (arī neverbāli)
- Mazināt kauna un vainas sajūtu: «Tev nav jā sajūt kauns un vaina par to, ka tu kādam uzticējies un viņš to izmantoja»
- Mazināt vainas sajūtu: «Justies ... (kā?)... nenormālā situācijā ir dabiski»,
- Iedrošināt: «Tajā situācijā Tu nevarēji rīkoties savādāk un to novērst, bet šobrīd Tev ir iespēja pārvarēt grūtības un atrast veidu kā dzīvot tālāk», «Es nevaru iedomāties, cik tas bija smagi, bet tam nevajadzētu ietekmēt Tavu atlikušo dzīvi»
- Meklēt resursus, spēcīnāt

Rekomendācijas sadarbībai

KO DARĪT? ✓

- Parūpēties par **drošu vidi un drošu saziņu**
- **Ticēt** cietušajam un viņa argumentiem
- Nodrošināt **konfidencialitāti**
- Uzsvars uz faktiem, nevis emocijām
- Piesaistīt speciālistus

KO NEDARĪT? ✗

- Neignorēt intuīciju
- Neradīt šaubas par cietušā vainu, ka iekūlās nepatikšanās
- Nespiest izstāstīt visu
- Neizlemt viņa vietā
- Nesteidzināt pieņemt dzīves kārtību mainošus lēmumus steigā

PADOMI ATTĀLINĀTAI KONSULTĒŠANAI

- Sadarbības pamatā: **palīdzošo attiecību veidošana** (nav līdzvērtīga klātienēs kontaktam, bet iespējama)
- Pajautājam, vai klients atrodas **drošā vietā**, vai neviens netraucēs
- Apliecinām, ka **mēs kabinetā vienatnē**. Ja ir vēlme un iespēja, parādam kabinetu
- Izrunājam jautājumus par **konfidencialitāti** un kādu informāciju nodosim citiem iesaistītajiem speciālistiem
- Izrunājam **sadarbības nosacījumus**
- Informējam, ka **ja tāds formāts būs apgrūtināts**, varēsim vienoties par pārtraukšanu uz laiku. Klātienēs konsultācijas atbilstoši epidemioloģiskai situācijai
- Rēķināmies ar to, ka **klients var atslēgties jebkurā brīdī**. Vienojamies, kas atzvana
- Speciālistu labbūtība = prioritāte

GRUPU DARBS

1. posms. Pirmreizējā intervija

1.1.

Cietušie atsevišķā grupā pārrunā savus gadījumus

Pārējie pārrunā intervēšanas metodes

GRUPU DARBS

1. posms

1.2.

Pirmreizējā cietušo intervēšana grupās

Kas ir soc.darbinieks?

Pārējie - novērotāji

GRUPU DARBS

1. Posms

1.3.Diskusija

SD:

- kā jutās sociālā darbinieka lomā?
- kā zināja ko darīt?
- kas liecināja par to, ka cietušais sāk uzticēties?

GRUPU DARBS

1. posms

1.3.Diskusija

Novērotāji:

- ko novēroja?
- kas lika cietušajam ieinteresēties, kā tas izpaudās rīcībā?
- kāda tieši sociālā darbinieka rīcība to veicināja?

GRUPU DARBS

1. posms

1.3.Diskusija

Cietušie:

- kā jutās sarunas sākumā?
- kā jutās sarunas beigās?
- kas palīdzēja veidot uzticēšanos vai pretēji noraidošu reakciju?
- vai izejot no kabineta jutās iedrošināta rīkoties savas dzīves situācijas uzlabošanai?

Marta

Martai ir 22 gadi. Viņa piedzima mazpilsētā un auga ģimenē, kurā spēlēja azartspēles, jau no agra vecuma viņa bija devusies līdzī tuviniekiem uz spēļu zālēm. Martas mamma tika iesaistīta prostitūcijā, bet pati Marta jau ļoti agrā vecumā tika apmācīta seksuāla rakstura darbībām un seksa pircēju piesaistīšanai.

Situācijā, kad ģimenē radās finansiālas grūtības, Martas mamma piespieda meitu nodarboties ar prostitūciju. Martai bija 13 gadi. Nauda, ko ģimene ieguva par meitenes izmantošanu, tika tērēta kopējām ģimenes vajadzībām, arī pārtikas iegādei.

16 gadu vecumā Marta aizbēga no mājām un dzīvoja uz ielas, kur viņu uzrunāja kāds suteneru pāris, kuri iesaistīja seksuālā ekspluatācijā, nodrošinot vietu seksuālo darbību veikšanai un organizējot klientūru. Protams, ievērojamu daļu no iegūtās naudas paturēja viņi. Kad Marta palika pilngadīga, suteneri organizēja braucienus no vienas valsts uz citu, nodrošināja izmitināšanu un klientu plūsmu. Suteneri pilnībā kontrolēja un dažādos veidos manipulēja ar viņu, paturēja pasi, draudēja nodot policijai.

Pēc visa notikušā un pārdzīvotā Marta dzīvoja pastāvīgās bailēs un stresā, mēģināja izdarīt pašnāvību, slimnīcā viņai diagnosticēja PTSS. Marta nezināja, nesaprata un baidījās vērsties tiesībsargājošās institūcijās, psiholoģisko atbalstu nesaņēma.

Pirms gada Marta ir atgriezusies Latvijā, kur mītinājās pie paziņām, ar vecākiem nekontaktēja. Šobrīd viņa ir nolēmusi uzsākt jaunu dzīvi, atrast darbu. Paziņas teica, ka sociālais dienests var palīdzēt apmaksāt dzīvokli un viņa devās noskaidrot papildus informāciju.

Jolanta

Jolantai ir 31 gads. Viņa dzīvo vienā no Latvijas lielajām pilsētām. Ar augstāko izglītību, strādā algotu darbu valsts institūcijā.

Kad Jolanta iepazinās ar Arturu, viņai likās, ka jaunais vīrietis ir jauks, patīkams un arī gādīgs. Viņiem izveidojās draudzība un bija intīmas attiecības. Bet kopdzīvi viņi neuzsāka, jo Jolantai bija 2 nepilngadīgi bērni, vienam no bērniem bija invaliditāte.

Ar laiku viņa pamanīja kontroli un manipulācijas, piedzīvoja arī fizisko vardarbību un žņaugšanas epizodes. Arturs sāka manipulēt ar bērniem: lai pakļautu sievieti seksuālai vardarbībai, viņš draudēja sarīkot skandālu un pamodināt bērnus.

Pēc kāda no Artura uzsāktajiem konfliktiem Jolanta krietni iedzēra. Viņa atceras, ka pie viņas ieradās Arturs un seksuāli izmantoja viņu, kaut jaunā sieviete bija bezpalīdzīgā stāvoklī. Nākamajā rītā savā tālrunī saņēma fotogrāfijas, kurās viņa bija nofilmēta kaila. Vēlāk viņa uzzināja, ka Arturs ir filmējis dzimumaktu un publicējis pornogrāfiska rakstura interneta vietnēs ar nolūku gūt finanšu līdzekļus.

Jolanta pārtrauca jebkādas attiecības ar Arturu. Uz policiju iet viņai liedza kauns un domas, ka informācijas noplūdes gadījumā būs apdraudējums viņas reputācijai un tas var kaitēt arī bērniem.

Arturs uzsāka attiecības ar viņas kaimiņieni no blakus kāpnēm un regulāri izsekoja Jolantu ar automašīnu, gaidīja pie ārdurvīm un dauzījās pie loga. Saistībā ar šo vajāšanu viņa tomēr vērsās tiesā un viņai tika piešķirta pagaidu aizsardzība pret vardarbību (PAPV).

Šobrīd par PAPV pārkāpumu ir ierosināti 3 kriminālprocesi, ko izskata vairāki prokurori un tiesneši. Katram izmeklētājam, prokuroram un tiesnesim viņai atkal un atkal jāskaidro un jāstāsta notikušais. Jolanta ir nobriedusi vērsties policijā ar iesniegumu par pornogrāfijas uzņemšanu un publicēšanu, bet nezina, no kā sākt.

Leonīds

Leonīdam ir 40 gadi. Viņš dzīvo divstabu dzīvoklī kopā ar savu māti pensionāri. Leonīdam diagnosticēti garīgās attīstības traucējumi un šizofrēnija. Viņa intelekta līmenis atbilst 10 gadus vecam bērnam. Leonīds neestrādā un saņem invaliditātes pensiju.

Vienu dienu sociālos tīklos viņu uzrunāja paziņa, ar kuru kopā kādreiz bērnībā spēlēja gāja uz mākslas skolu. Paziņa piedāvāja darbu ārzemēs - lasīt apelsīnus Spānijā. Teica, ka vāc latviešu strādniekus un viens saslima un nevarēja šoreiz doties. Ja Leonīds vēlās, lēmums jāpieņem ātri, jo jālido pēc 2 dienām.

Viņš bija priecīgs par iespēju nopelnīt, jo ārzemēs maksā daudz, angļu valoda apelsīnu lasīšanai nav nepieciešama un viņam ir vairāki nenomaksātie ātrie kredīti, par ko jau saņemtas vēstules no parādu piedzinējiem.

Leonīds piekrita un noteiktajā dienā ieradās lidostā. Biļeti iegādājās paziņa Marats un teica, ka Spānijā lidostā viņu sagaidīs un tam vīrietim būs jānogādā soma ar suvenīriem no Latvijas. Leonīds iekāpa lidmašīnā. Spānijas lidostā viņu aizturēja drošības kontrolē par to, ka somā atradās narkotikas. Leonīds par to nebija informēts un ļoti vāji saprata, kas par lietu. Viņam teica, ka esot aizturēts.

Leonīds nezināja, kur vērsties, bet viņam ir atļauti telefona zvani policijas klātbūtnē. No galvas viņš atceras tikai sava sociālā dienesta numuru, kur arī piezvana istāstīt savu situāciju.

Zane (23 gadi) pārtrauca studijas un meklēja darbu ārzemēs. Viņa atrada darba sludinājumu piestrādāt par auklīti Anglijā. Zane nosūtīja pieteikumu darbam un sāka saziņu ar vīrieti vārdā Johny, kurš bija ievietojis sludinājumu un bija bērnu tēvs.

Tika solīts, ka Zanei Anglijā būs nodrošināta dzīvošana, jāpieskata 5 gadus vecs puisītis, kā arī Johny iegādāsies lidmašīnas biļeti. Ierodoties Anglijā, Zani sagaidīja Johny un aizveda uz savu dzīvesvietu. Ierodoties dzīvesvietā, Zane tika smagi piekauta un nonesta uz pagrabu, kur tika piesieta, lai nespētu aizbēgt. Vīrietis dzīvesvietā dzīvoja viens.

Zane cieta no regulāras fiziskas un seksuālas vardarbības no Johny, kurš sākotnēji bija uzdevies par 5 gadīgā zēna tēvu. Zani pagrabā turēja 3 mēnešus, līdz viņa atrada veidu kā aizbēgt. Šobrīd Zane ir ieradusies Latvijā un meklē iespējas saņemt psiholoģisko palīdzību.

TENDENCES PASAULĒ

- Pēc ANO (UNODC), visizplatītākā ir sekauālā ekspluatācija 79%
- Pasaulē aizvien saglabājas cietušo sieviešu īpatsvars
- Pēdējos gados pieaudzis vīriešu īpatsvars
- Internets un sociālie tīkli kā vervēšanas kanāls
- Ekspluatācija nelegāli iegūto līdzekļu legalizācijai (noziedzīgs nodarījums)
- Vervēšanas metodes («lover boy», maldināšana, ievainojamības izmantošana)

TENDENCES LATVIJĀ

- Latvijā pēdējos gados pieauga cietušo vīriešu skaits
- Latvija kā mērķa valsts darba ekspluatācijai
- Riska valstis: Kipra, Lielbritānija, Spānija, Vācija, Āfrikas valstis
- Maz ierosināto kriminālprocesu par CT
- Bērni izmantoti seksuālajā ekspluatācijā Latvijas iekšzemē
- Cietušie bērniem novērota iepriekšējā seksuālās un/vai fiziskās vardarbības pieredze un pamešana novārtā

PALĪDZĪBAS IESPĒJAS UN STARPINSTITUCIONĀLĀ SADARBĪBA

KĀ CIETUŠIE TIEK IDENTIFICĒTI LATVIJĀ?

1.POLICIJA:

- ierosina kriminālprocesu (KL pants 154.2 pants - "cilvēku tirdzniecība")
- personai ir cietušā statuss

2.PAKALPOJUMA SNIEDZĒJI

- Komisija (MK noteikumi Nr.344)
- NVO: biedrība "Centrs MARTA" un Patvērums "Drošā māja"
- Nodrošina cietušo rehabilitāciju

CILVĒKU TIRDZNIECĪBĀ CIETUŠO VALSTS SOCIĀLĀ REHABILITĀCIJA

Gadā pakalpojumu apmaksā līdz
24 personām

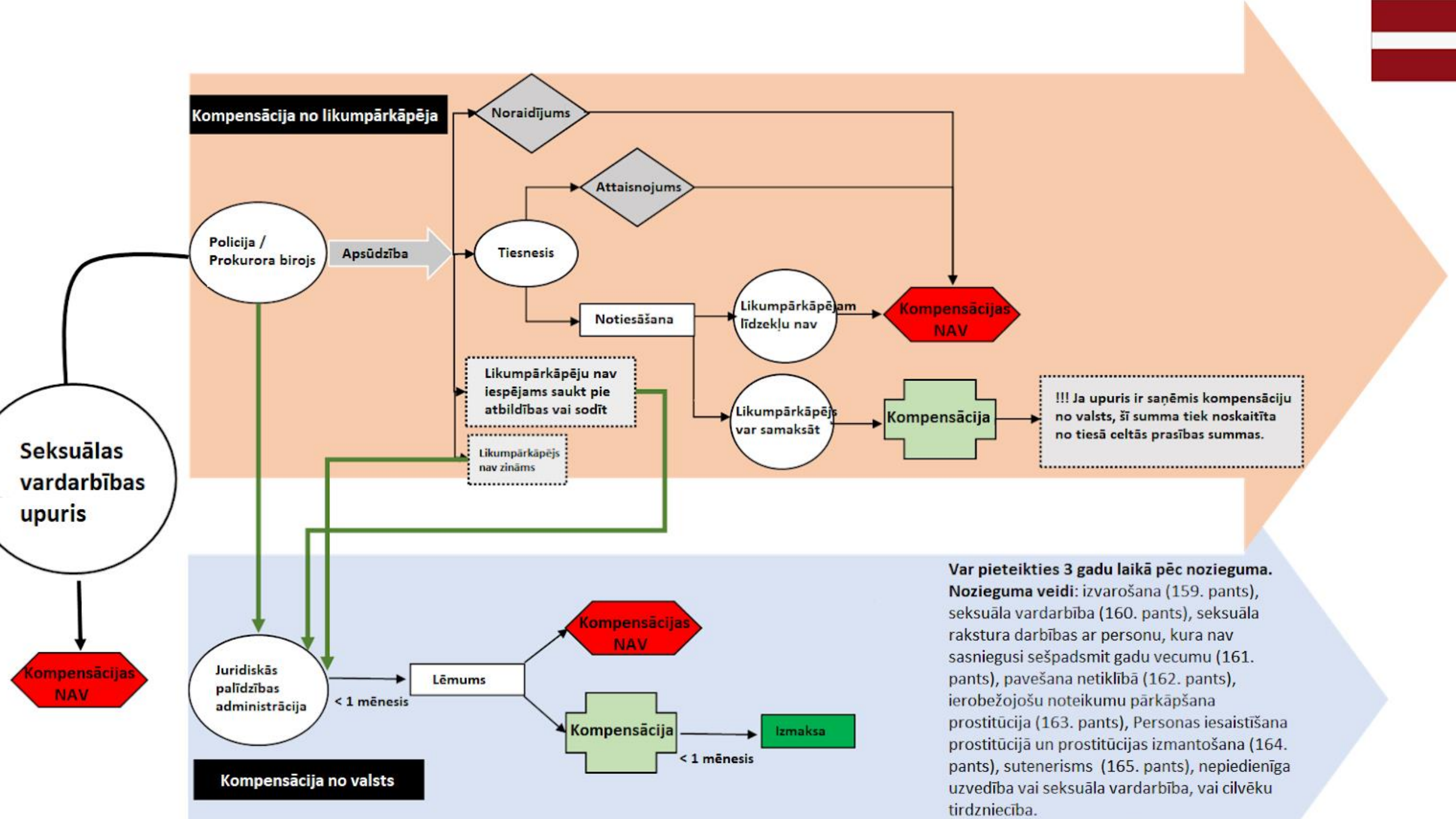
180 dienas

- Repatriācija
- Drošais patvērums
- Pirmās nepieciešamības preces
- Speciālistu konsultācijas
- Atbalsts kriminālprocesā
- Kvalifikācijas paaugstināšana,
brīvā laika pavadīšana

KOMPENSĀCIJAS UN JURIDISKĀ PALĪDZĪBA

- Juridiskās palīdzības administrācijā var pieprasīt [juristu/advokātu](#) (nav jābūt maznodrošinātam!)
- [Jurists](#) valsts programmas ietvaros (caur soc.dienestu)
- [Kompensācija](#) pienākas, ja ir cietušā statuss kriminālprocesā
- Valsts kompensācija + kompensācija no vainīgā

PAŠVALDĪBAS FUNKCIJA

ir nodrošināt pārvaldību pilsētās/novados.

Kā daļa no vispārējās pārvaldības mehānismiem ir komisiju vai darba grupu veidošana.

Vardarbība, tai skaitā cilvēku tirdzniecība iekļaujas sociālās komitejas darba lokā, un var tikt ietverta arī izglītības komitejas dienaskārtībā. LPPa 51. Pants.

Sociālā komiteja uzrauga situācijas attīstību pašvaldībā. Tās pilnvarojums faktiski ietver arī situācijas analīzi, datu apkopošanu par cilvēktirdzniecību attiecīgajā pašvaldībā. Līdzīgi pašvaldība apkopo informāciju un statistiku attiecībā uz bērnu tiesību ievērošanu (BTAL 66. Un 67.1pants).

SOCIĀLĀ DIENESTA FUNKCIJA

SPSP 11.8. pants definē Pašvaldības sociālā dienesta uzdevumus veikt sociālās vides izpēti, noteikt problēmas, kā arī piedalīties pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentu, pašvaldības politikas plānošanas dokumentu un institūcijas vadības dokumentu izstrādē sociālā dienesta kompetences jomā;

12.pants nosaka sociālā dienesta tiesības un pienākumus sniegt personām informāciju par tiesībām un sociālo palīdzību, sniegt personai psihosociālu vai materiālu palīdzību.

13.panta ietvaros pašvaldībām var deleģēt institūciju izveides funkciju:“(12) Valsts nodrošina vardarbības rezultātā cietušo bērnu sociālo rehabilitāciju un (2) valsts var izveidot sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestādes vai slēgt līgumus ar citiem sociālo pakalpojumu sniedzējiem.”

Izglītības iestāžu funkcija

LPI 17. un 18.panti nosaka Pašvaldību funkciju bērnu tiesību nodrošināšanu izglītības jomā. Tiesības uz izglītību arī nozīmē adekvātas un drošas vides nodrošināšanu, informācijas pieejamību, un pamatojoties uz šo pašvaldības funkciju, izglītības pārvaldēm un iestādēm attiecīgi jāplāno nozīmīgās aktivitātes vardarbības novēršanas jomā, lai pasargātu izglītojamos no iesaistīšanas noziedzīgos nodarījumos un nodrošinātu viņu drošību.

BTAL 4.5 pants, likuma mērķi ietver 5) bērna drošību, kā arī viņa veselības un dzīvības maksimālu aizsardzību, sevišķu uzmanību tam veltot publisku pasākumu vai bērniem pieejamu publisku izklaides, sporta vai atpūtas vietu apmeklēšanas, bruņotu konfliktu, ugunsgrēku vai citu ārkārtas situāciju (plūdu, vētras, paaugstināta radiācijas līmeņa u.tml.) laikā. Un 5.pants uzdod par pienākumu pašvaldībām un izglītības iestādēm aizsargāt bērnu tiesības.

Pašvaldības policijas funkcija

Likumā Par Policiju: 19.pants paredz pienākumu rīkoties novēršot noziegumu un nekavējoties par to paziņot attiecīgajai Valsts policijas iestādei.

Lai arī likums neparedz ziņošanu sociālā pakalpojuma sniedzējam, bet tas to arī neliedz. 12.panta pirmā daļa 10.1.punkts paredz, ka valsts un pašvaldības policijai ir tiesības pieņemt lēmumu par vardarbības veicēja nošķiršanu.

Valsts policijas funkcija

LPP 3. Pants nosaka Policijas uzdevumus, tostarp garantēt drošību, novērst un atklāt noziedzīgus nodarījumus, sniegt palīdzību citām iestādēm un likuma 5.pants paredz aizsargāt indivīdu tiesības bez diskriminācijas.

KL nosaka, ka krimināllietu var ierosināt bez cietušā piekrišanas arī gadījumos, ja ir viegli miesas bojājumi.

Prokuratūras funkcija

Prokuratūras likuma 16.1.1.pants nosaka, ka prokurors veic pārbaudi, ja ir saņēmis informācijā ziņas par noziegumu.

Tā kā cilvēktirdzniecības upura statusu nosaka valsts policija vai valsts sociālā pakalpojuma sniedzējs, tad prokuratūras galvenā funkcija cilvēku tirdzniecības gadījumos ir atpazīšana un ātra novirzīšana Valsts policijas organizētās noziedzības apkarošanas pārvaldei un pakalpojuma sniedzējam.

Valsts probācijas dienesta funkcija

Valsts Probācijas dienesta likums nosaka probācijas principus, Valsts probācijas dienesta kompetenci un funkcijas.

Valsts probācijas dienesta funkcijas

- sniegt izvērtēšanas ziņojumu par probācijas klientu;
- nodrošināt probācijas programmu izstrādi un licencētu programmu īstenošanu;
- veikt uzraudzību nosacīti notiesātām personām, nosacīti pirmstermiņa no soda izciešanas atbrīvotām personām;
- pārbaudes laikā uzraudzīt personas, pret kurām izbeigts kriminālprocess, tās nosacīti atbrīvojot no kriminālatbildības;
- organizēt kriminālsoda -piespiedu darbs -izpildi;•organizēt audzinoša rakstura piespiedu līdzekļa -sabiedriskais darbs -izpildi;•organizēt un vadīt izlīgumu kriminālprocesā;•nodrošināt papildsoda —probācijas uzraudzība —izpildi

Valsts juridiskās palīdzības funkcija

Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 3.panta otrās daļas 2.punkts nosaka, ka personas ienākumi un mantiskais stāvoklis netiek vērtēts, lai nodrošinātu juridisko palīdzību personai, kas cietusi vai cieš no vardarbības un viņai ir nepieciešama tūlītēja aizsardzība, vai arī jārisina civiltiesiska rakstura strīds.

PĀRDOMAS/ATZIŅAS PĒC OTRĀS DIENAS

IZDEGŠANAS PREVENCE UN RŪPES PAR SEVI

MANS ESOŠAIS UN VĒLAMMAIS CEĻŠ UZ LABSAJŪTU

Punkts A

Kā es jūtos uz šī ceļa?

Energijas līmenis (no 1 līdz 10)

Cik ļoti es šobrīd veltu laiku sev un rūpējos par sevi (no 1 līdz 10)

Kādi man ir resursi uz šī ceļa?

Kas man rada trauksmi vai bailes?

Vai es gribu palikt uz šī ceļa vai gribu ko mainīt?

Punkts B

Pierakstīt 3 galvenās frāzes/asociācijas uz jautājumu:

Kad es jūtos uz 9/10, es:1) 2) 3)

3 soļi, kas man palīdzēs piekļūt tuvāk šim stāvoklim

IDEJU BANKA RŪPĒM PAR SEVI

1. Ko es jau šobrīd daru, lai rūpētos par sevi?
2. Kādus jaunus rituālus/darbības es gribētu ieviest savā dzīvē?
3. Piedomāt par ātriem, vienkāršiem, bezmaksas paņēmieniem
4. Idejām jābūt saistītām ar visām dzīves sfērām: rūpes par ķermeni, emocijām, intelektu, sociālo sfēru

Kādu vienu jaunu ideju esmu gatavs/a realizēt tuvākajā nedēļā?

Kādu vienu aktivitāti (mājas darbu) es gribu
"dāvināt" kolēģim/ei?

!Mājas darbs jāizpilda vismaz 1 reizi tuvāko 2 nedēļu laikā

NOSLĒGUMA JAUTĀJUMI, PĀRDOMAS.
KAS NODERĒS DARBĀ?